

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ
6386

Οἱ Προφῆται ὡς εἶδον,
οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν,
ἡ Ἐκκλησία ὡς παρέλαβεν,
...οὕτω φρονοῦμεν,
οὕτω λαλοῦμεν,
οὕτω κηρύσσομεν Χριστόν
τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν.

ΤΕΥΧΟΣ 87

ΤΡΙΠΟΛΙΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2014

Η ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΟΤΗΤΑΣ

Η τιμή τῶν Ἀγίων στή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας

Εἶναι γνωστή ἡ ἀγάπη, μέ τὴν ὁποία περιβάλλει ἡ Ἐκκλησία μας τὰ πρόσωπα τῶν Ἀγίων, δηλαδή τὰ μέλη τῆς ἐκείνου, τὰ ὁποία ἐπέτευχαν τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς τους, πού εἶναι ἡ ἀγιότητα. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὅπως εἶναι γνωστό, χαρακτηρίζεται μεταξύ ἄλλων ὡς «κοινωνία ἁγίων». Οἱ Ἅγιοι τιμῶνται ἀπ' αὐτὴν ποικιλοτρόπως, μέ Ναοὺς, μέ Εἰκόνες, μέ ἑορτές, μέ πανηγύρεις, μέ φαλμούς, μέ ὕμνους, μέ προσευχές καί μέ πολλές ἄλλες ἐκδηλώσεις. Ὁ Ὀρθόδοξος Λαὸς τοὺς ἀγαπᾷ, προσφεύγει στίς πρεσβείες τους καί καταθέτει ἐνώπιόν τους τὰ προβλήματα του. Οἱ ἐκδηλώσεις αὐτές εἶναι, βέβαια, πράξεις τιμῆς, ἀλλά δέν συγχέονται μέ τὴν πραγματική λατρεία, πού ἀπονέμεται μόνο στὸν τριαδικὸ Θεό. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι, τιμώντας τοὺς Ἅγίους, γνωρίζουμε ὅτι αὐτοὶ δέν εἶναι ἴσοι μέ τὸν Θεό, δέν εἶναι θεοὶ ὡς πρὸς τὴ φύση τους («κατὰ φύσιν»), ἀλλὰ ἄνθρωποι, ὅπως κι ἐμεῖς, πού ἔφθασαν κοντὰ στὸν Θεό καί, μέ τὸν τρόπο ζωῆς τους, ἔγιναν «φίλοι» Του, ἔγιναν «υἱοὶ» Του «κατὰ Χάριν», ἔγιναν «θεοὶ κατὰ Χάριν» καί ἔλαβαν ὑπερφυσικά χαρίσματα. Ἐμεῖς τοὺς τιμοῦμε ὡς «φίλους Χριστοῦ» ἢ «φίλους Θεοῦ», πού σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ τελικὸς ἀποδέκτης τῆς ἀποδιδόμενης τιμῆς. Διὰ τῶν Ἀγίων Του, τελικά, δοξάζεται ὁ ἴδιος ὁ Θεός.

Ἀλλά, καί οἱ Ἅγιοι ἀνταποκρίνονται στίς ἐκδηλώσεις μας. Δέν μένουν ἀπαθεῖς καί ἀμέτοχοι, ἀλλὰ ἐνεργοῦν, θαυματοργοῦν, εὐεργετοῦν, ἐμφανίζονται, ἐνισχύουν, πρεσβεύουν γιὰ τὴ σωτηρία μας καί γιὰ τὰ εὐλόγα αἰτήματά μας. Ἡ παρουσία τους εἶναι ζωντανή καί ἔντονη ἀνάμεσά μας. Μεταξύ τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ, δηλαδή μεταξύ «στρατευομένης» καί «θριαμβεύουσας Ἐκκλησίας», ὑπάρχει ζωντανή σχέση καί κοινωνία, σέ τέτοιο βαθμὸ μάλιστα, ὥστε ὁ Ὀρθόδοξος πιστὸς νά θεωρεῖ τὴ ζωὴ του ἀδιανόητη ἔξω ἀπὸ τὴν «κοινωνία τῶν ἁγίων».

Ὅπως εἶναι ἀναμενόμενο, ἡ ζωντανή αὐτὴ σχέση μέ τοὺς Ἅγίους δέν ὑπάρχει σέ χριστιανικές ομάδες,

πού βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή σέ αἱρέσεις καί σέ ψευδώνυμες «ἐκκλησίες». Καί ἀφοῦ δέν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ σχέση, εἶναι φυσικὸ νά ἔχει διαστρεβλωθεῖ ἡ ἀντίληψη γιὰ τὸ τί σημαίνει Ἅγιος καί τὸ τί σημαίνει ἀγιότητα, ἢ νά ἔχουν ἀλλοιωθεῖ πλήρως τὰ κριτήρια τῆς ἀγιότητος, δηλαδή τὰ γνωρίσματα, μέ τὰ ὁποία κάποιος θεωρεῖται ἢ ἀναγνωρίζεται ὡς Ἅγιος. Ἔτσι, ὁ προτεσταντικὸς χώρος καί οἱ αἱρέσεις πού προέρχονται ἀπ' αὐτὸν ἀπορρίπτουν, γενικά, τὴν τιμὴ πρὸς τοὺς Ἅγίους. Δέν ἀποδέχονται τὴ μεσιτεία τους καί ταυτίζουν τὴν εἰδική κατάσταση τῆς ἀγιότητος μέ τὴ γενική ἀγιότητα ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς, ἀντίθετα, ἐνῶ δέχεται τὴν εἰδική ἀγιότητα καί τὴν τιμὴ τῶν Ἀγίων, τιμᾷ ὡς «ἀγίους» πρόσωπα, τὰ ὁποία δέν ἔχουν καμμία σχέση μέ τὴν ἀγιότητα, ὅπως εἶναι γνωστὴ στὴν ἐκκλησιαστικὴ Παράδοση. Ἔτσι, ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸ παράδειγμα διαστροφῆς ἢ ἀπώλειας τῶν κριτηρίων τῆς ἀγιότητος.

Γιὰ τὴν ἀπόρριψη τῆς τιμῆς τῶν Ἀγίων στὸν εὐρύτερο προτεσταντικὸν χώρο ἔχουμε κάνει λόγο σέ προηγούμενα τεύχη τοῦ ἐντύπου μας (No 43 καί 86). Ἐδῶ θά ἀσχοληθοῦμε μέ τὰ κριτήρια τῆς ἀγιότητος καί μέ τὴν ἀπώλειά τους, μέ ἀφορμὴ τὴν πρόσφατη «ἀγιοποίηση» ἀπὸ τὸν πάπα Ρώμης Φραγκίσκο δύο προκατόχων του παπῶν. Ὡστόσο, κρίνουμε σκόπιμο νά ἐπαναλάβουμε μέ συντομία κάποια στοιχεῖα γιὰ τὴ διάκριση μεταξύ «γενικῆς» καί «εἰδικῆς» ἀγιότητος.

«Γενική» καί «εἰδική» ἀγιότητα

Ὅντως, ἡ ἀντίληψη πού προβάλλεται συνεχῶς ἀπὸ προτεσταντικὲς ομάδες καί ἀπὸ ἄλλες χριστιανικές αἱρέσεις, ὅτι «ἅγιοι» εἶναι ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀδιακρίτως, δέν εἶναι ἐντελῶς ἐσφαλμένη. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλεῖται «ἀγία» τόσο στὴν Καινὴ Διαθήκη, ὅσο καί στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, στοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καί σέ ἄλλα ἱερά κείμενα. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στίς ἐπιστολές του συνηθίζει νά ἀποκαλεῖ «ἀγίους» ὅλους τοὺς πιστοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν, στίς ὁποῖες ἀπευθύ-

νεται. Ὡστόσο, αὐτό δέν σημαίνει ὅτι ὄλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἅγιοι. Ἄν ἅγιος σημαίνει καθαρός, ἀπαλλαγμένος ἀπό τήν ἁμαρτία, τότε πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι μέσα στήν Ἐκκλησία υπάρχουν ἁμαρτωλοί, ἤ μᾶλλον πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός, ὅτι ὄλοι, ὅσοι ἀνήκουν στήν Ἐκκλησία, εἶναι περισσότερο ἢ λιγότερο ἁμαρτωλοί; Ἡ Ἐκκλησία, λοιπόν, δέν εἶναι ἅγια ἀπό τὰ μέλη της, ἀλλά ἀπό τήν κεφαλή της, καί κεφαλή της εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ μόνος ἅγιος καί ἀναμάρτητος. Ἡ κεφαλή εἶναι ἐκείνη, πού ἀγιάζει ὁλόκληρο τό σῶμα. Τά μέλη ἀποκαλοῦνται «ἅγιοι», ἐπειδή σκοπός καί προορισμός τους εἶναι νά ὁμοιάσουν στήν κεφαλή, γενόμενοι ἅγιοι. Δηλαδή, τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἀποκαλοῦνται «ἅγιοι» ἀπό τόν σκοπό τους, ἀπό τόν προορισμό τους, ἀπό τήν κλήση τους. Αὐτή εἶναι ἡ ἔννοια τῆς «γενικῆς» ἀγιότητας τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀγιότητας, ἡ ὁποία δέν εἶναι πραγματικότητα, ἀλλά μόνο δυνατότητα, κλήση, προορισμός.

Ὡστόσο, ὑπάρχει καί μιᾶ «εἰδική» κατάσταση ἀγιότητας. Ἄν γιά τούς πολλούς ἡ ἀγιότητα εἶναι μόνο δυνατότητα, γιά κάποιους εἶναι ἐπίτευξη καί πραγματικότητα. Αὐτοί εἶναι ὅσοι ἀνταποκρίθηκαν στήν κλήση τους καί ἐπέτυχαν τόν προορισμό τους. Ὁ Θεός τούς τίμησε μέ ὑπερφυσικά χαρίσματα, τόσο στήν παρούσα ζωή, ὅσο καί μετά τόν σωματικό θάνατό τους. Ἡ Ἐκκλησία τούς τιμᾶ μέ ἐκδηλώσεις, ὅπως αὐτές πού προαναφέραμε, καί ὁ Λαός ἐπικαλεῖται τίς πρεσβείες καί τή μεσιτεία τους. Αὐτοί εἶναι οἱ κατ' ἐξοχήν Ἅγιοι καί γι' αὐτή τήν ἀγιότητα κάνουμε λόγο ἐδῶ, γιά τήν ἀγιότητα, ὡς ὑπαρκτή πραγματικότητα καί ὄχι ὡς ἀπλή δυνατότητα.

Ὅμως, τί ἀκριβῶς εἶναι αὐτή ἡ ἀγιότητα; Συνήθως, ὡς «ἅγιος» ὀρίζεται ὁ καθαρός, ὁ κεχωρισμένος ἀπό τόν ἁμαρτωλό κόσμο, ὁ ἀναμάρτητος. Ὡστόσο, αὐτός ὁ ὀρισμός δέν ἐξαντλεῖ τό περιεχόμενο τῆς ἀγιότητας, ὅπως τή γνωρίζουμε στήν Ἐκκλησία, ἀλλά ἐκφράζει μόνο ἓνα μέρος του. Ἡ ὑπέρβαση τῆς ἁμαρτίας (σέ σχετικό βαθμό, βέβαια,) ἀποτελεῖ προϋπόθεση τῆς ἀγιότητας, ἀλλά δέν ταυτίζεται μέ αὐτήν. Ἡ ἀπαλλα-

γή ἀπό τήν ἁμαρτία γίνεται πάντοτε μέ τήν ἐπενέργεια τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ, πού σημαίνει ὅτι ἡ ἀγιότητα εἶναι μιᾶ κατάσταση μετοχῆς στή θεία Χάρη, ἡ δέ θεία Χάρη εἶναι ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Ὅμως, ἄν ἡ πνευματική ζωή μοιάζει μέ κλίμακα, πού ὀδηγεῖ ἀπό τή γῆ στόν οὐρανό, τότε σέ κάθε βαθμίδα αὐτῆς τῆς κλίμακας ἡ θεία Χάρη ἐπενεργεῖ μέ διαφορετικό τρόπο καί σέ διαφορετικό βαθμό. Στίς κατώτερες βαθμίδες καί σέ πρῶτο στάδιο εἶναι καθαρτική, δηλ. ἐπενεργεῖ γιά τήν κάθαρση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν ἁμαρτία καί τὰ πάθη. Στίς ἐνδιάμεσες βαθμίδες καί σέ δεύτερο στάδιο εἶναι φωτιστική, δηλ. φωτίζει τόν σκοτισμένο ἀπό τὰ πάθη ἀνθρώπινο νοῦ καί ἀποκαθιστᾶ τόν ἄνθρωπο στήν ὑγιή καί αὐθεντική του κατάσταση. Τέλος, στίς ἀνώτερες βαθμίδες καί σέ τρίτο στάδιο ἡ Χάρη εἶναι θεωτική, δηλ. ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπο σέ θεοπτικές ἐμπειρίες, τόν καθιστᾶ θεό-όπτη, μέτοχο καί κοινωνό τοῦ Θεοῦ «κατ' Ἐνέργειαν» καί «κατά Χάριν». Τά στάδια αὐτά ἀντιστοιχοῦν στίς καταστάσεις τοῦ «δούλου», τοῦ «μισθωτοῦ» (ἐργαζόμενου) καί τοῦ «υἱοῦ», κατὰ τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Καί οἱ τρεῖς αὐτοί τύποι ἀνθρώπων μένουν στήν «οἰκία τοῦ Πατρὸς» (στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ), ὅμως, καθένας ἀπ' αὐτούς ἔχει ἐντελῶς διαφορετική θέση.

Μέ αὐτά τὰ δεδομένα, Ἅγιοι εἶναι ὅσοι βρίσκονται στό τρίτο στάδιο τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ἅγιοι εἶναι οἱ θεόπτες, δηλ. ὅσοι βλέπουν τόν Θεό ἀπό τήν παρούσα ἤδη ζωή πραγματικά, καί ὄχι κατ' ἐπίνοιαν ἢ κατὰ φαντασίαν. Ἅγιοι εἶναι ὅσοι βρίσκονται στήν κατάσταση τοῦ «υἱοῦ» καί κληρονόμου τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἅγιοι εἶναι ὅσοι μετέχουν στή θεία Χάρη σέ τόσο ἔντονο βαθμό, ὥστε αὐτήν παραμένει στά σώματά τους μετά τόν φυσικό θάνατο καί τὰ καθιστᾶ ἅγια Λείψανα, τὰ ὁποία ἐμεῖς προσκυνοῦμε, ὡς φορεῖς καί πηγές τῆς θείας Χάρης. Πῶς, ὅμως, διακρίνουμε τούς Ἅγίους ἀπό τὰ ἀπλά μέλη τῆς Ἐκκλησίας; Ὅπως θά δοῦμε παρακάτω, ὑπάρχουν κριτήρια ἀγιότητας. Ἄς δοῦμε, ὅμως, πρῶτα πῶς διαστρέφεται ἡ ἴδια ἡ ἔννοια τῆς ἀγιότητας.

Οἱ δύο νέοι «ἅγιοι» τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ πάπας Ἰωάννης ΚΓ' (1958-1963) καί πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β' (1978-2006).

Ἡ ἀπώλεια τῶν κριτηρίων τῆς ἀγιότητας

Ὅπου δέν ἐπενεργεῖ ἡ θεία Χάρη, ὅπου δέν ὑπάρχει πραγματική παρουσία τοῦ Θεοῦ καί ὅπου ἀπουσιάζουν οἱ θεοπτικές ἐμπειρίες, εἶναι φυσικό νά διαστρέφεται καί ἡ ἔννοια τῆς ἀγιότητας. Ὅπως ἤδη ἀναφέραμε, χαρακτηριστικό παράδειγμα ἀπώλειας τῶν κριτηρίων τῆς ἀγιότητας εἶναι ὁ χώρος τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Ἐκεῖ, ἐπειδή ἔχουν ἐκλείψει οἱ αὐθεντικοί φορεῖς τῆς ἀγιότητας, δηλ. οἱ γνήσιοι Ἅγιοι, προβάλλονται συνήθως ὡς «ἅγιοι» πρόσωπα πού διέπρεψαν σέ ἀνθρώπινες δραστηριότητες, ὅπως τό κοινωνικό ἔργο, ἡ φιλανθρωπία, ὁ πολιτισμός, ἡ σκέψη, ἡ «θεολογία» ὡς διανοητική ἐνασχόληση, ἡ ἐκκλησιαστική τέχνη, ἡ ἀφιέρωση σέ πανανθρώπινα ἰδανικά, ὁ ἀγώνας ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας κ.ἄ. Οὐσιαστικά, τέτοιες δραστηριότητες εἶναι ἀνεξάρτητες ἀπό τή μετοχή στή Χάρη τοῦ Θεοῦ, ξένες

πρός τήν άσκητική μέθοδο τής Έκκλησίας για τήν κάθαρση από τά πάθη και τή θεραπεία τής ανθρωπίνης προσωπικότητας και, βέβαια, παντελώς άσχετες με τήν έμπειρία τής θεοπτίας, πού άποτελεί τόν πυρήνα τής αγιότητας.

Γιά παράδειγμα, μεγάλος «άγιος» του Παπισμού θεωρείται ο Θωμάς Άκινάτης (1225-1274), προφανώς, λόγω του «θεολογικού» και του συγγραφικού έργου του. Στην πραγματικότητα ήταν ένας χριστιανός φιλόσοφος και διανοούμενος «θεολόγος» τής άκμής του Μεσαίωνα, οι δέ «θεολογικές» του θέσεις είναι άποτελέσματα ανθρωπίνων συλλογισμών. Συνήθως, άποδίδονται σε τέτοιους «άγιους» και κάποια «θαύματα», ως έπιβεβαίωση τής Παράδοσης ότι οι Άγιοι κάνουν θαύματα. Η ανάδειξή τους γίνεται με πράξη του πάπα και με ειδική τελετή. Πρακτικά, ή βούληση του πάπα είναι εκείνη, πού καθιστά κάποιον «άγιο».

Μεταξύ των «άγιων» του Ρωμαιοκαθολικισμού συγκαταλέγονται και αρκετοί από τους πάπες, παλαιότερους και σύγχρονους. Όπως είναι γνωστό, πρόσφατα, τήν Κυριακή 27/4/2014, σε έπίσημη τελετή στο Βατικανό, στην όποια παρέστησαν πάνω από 1.000.000 πιστοί και τήν όποια παρακολούθησαν πολλά έκατομμύρια ανθρωπών σε όλο τόν κόσμο από τά μέσα ένημερώσεως σε άπευθείας μετάδοση, ο πάπας Φραγκίσκος «άγιοποίησε» δύο προκατόχους του, τόν πάπα Ίωάννη ΚΓ' (1958-1963) και τόν γνωστό πάπα Ίωάννη - Παύλο Β' (1978-2006). Με ποιά κριτήρια, όμως; Άπό τό διαδίκτυο πληροφορούμεθα ότι, για να «άγιοποιηθεί» κάποιος πάπας, άρκει να υπάρχουν δύο τουλάχιστον καταγεγραμμένα «θαύματα», από τά όποια ο έκάστοτε πάπας διαπιστώνει ότι ο προκατόχος του ήταν φορέας τής θείας Χάρης! Δηλαδή, αν βρεθούν δύο πιστοί και διαβεβαιώσουν ότι στή ζωή τους συνέβη ένα θαυμαστό γεγονός, π.χ. ότι θεραπεύτηκαν από μιά ανίατη ασθένεια, και αν αυτό τό γεγονός τό άποδίδουν σε προσευχή πού έκαναν στον πάπα, αυτό άποτελεί άπόδειξη ότι ο πάπας εκείνος είναι «άγιος»! Άπό τό διαδίκτυο, έπίσης, πληροφορούμεθα ότι ένα τέτοιο «θαύμα» άποδίδεται και στον έπιζώντα πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ' (2006-2013)! Δέν είναι καθόλου δύσκολο να βρεθεί άλλο ένα παρόμοιο «θαύμα» μετά θάνατον για τήν «άγιοποίηση» και του Βενεδικτου.

Για τήν πρόσφατη «άγιοποίηση» του πάπα Ίωάννη - Παύλου Β' υπήρξαν αντιδράσεις, άναφερόμενες στην εκ μέρους του άνοχή ή κάλυψη έκατοντάδων περιπτώσεων παιδεραστίας κληρικών σε όλο τόν κόσμο. Τό χειρότερο, όμως, είναι ή «άγιοποίηση» προσώπων, πού εμπλέκονται άμεσα σε έγκληματικές ένεργειες εις βάρος προσώπων ή λαών. Η πιό χαρακτηριστική, ίσως, περίπτωση είναι ή «άγιοποίηση» του αρχιεπισκόπου Κροατίας καρδινάλιου Άλοΐζιους Στέπινατς (+1960) στις 20/10/1998 από τόν ήδη «άγιοποιηθέντα» πάπα Ίωάννη - Παύλο Β'. Στόν Όρθόδοξο χώρο ο Στέπινατς είναι γνωστός ως «ο αρχιεπίσκοπος τής γενοκτονίας» και έχει χαρακτηριστεί ως «ο μεγαλύτερος κληρικός έγκληματίας πολέμου» (<http://greekcitizen.pblogs.gr/tags/agioiiseis-gr.html>), λόγω τής ένεργού συμμετοχής του στην έξόντωση 800.000 Όρθοδόξων Σέρβων,

Ό «αρχιεπίσκοπος τής γενοκτονίας» 800.000 Όρθοδόξων Σέρβων στόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο καρδινάλιος Στέπινατς (+1960), τιμάται ως «άγιος» από τους Ρωμαιοκαθολικούς.

τουλάχιστον 80.000 Έβραίων και 30.000 τσιγγάνων, σε συνεργασία με τους Ναζί και τους Ουστάσι (ουνίτες παπικούς) τής Κροατίας και με τήν άνοχή (αν όχι με τήν υποκίνηση) του Βατικανού κατά τή διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου! Ο Στέπινατς όδηγήθηκε σε πολύχροτη δίκη τό 1946 και καταδικάστηκε σε κάθειρξη 16 ετών. Όστόσο, άποφυλακίστηκε τό 1951 και τέθηκε σε άστυνομική έπιτήρηση μέχρι τόν θάνατό του (1960). Παρ' όλα αυτά, ο πάπας Πίος ΙΒ' (1939-1958) τόν ανέδειξε καρδινάλιο τό 1952, προκαλώντας τό κοινό αίσθημα. Πλήθος στοιχείων για τό θέμα μπορεί να βρει ο ενδιαφερόμενος στο μεταφρασμένο στα ελληνικά βιβλίο του Μάρκο Άουρέλιο Ριβέλλι, με τίτλο «Ό Αρχιεπίσκοπος τής Γενοκτονίας» (έκδ. Προσκήνιο, Άθήνα 2000), τό όποιο προλογίζει ο τότε Μητροπολίτης Θηβών και νυν Αρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερώνυμος. Είναι χαρακτηριστικό ότι και ο πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ' σε πτήση προς τό Ζάγκρεμπ στις 5/6/2011, με σκοπό να προσκυνήσει στον τάφο του Στέπινατς, δήλωσε ότι ο εν λόγω καρδινάλιος «υπήρξε ένας μεγάλος ιερωμένος» και «υποδειγματική μορφή ανθρωπισμού»! (<http://www.inewsgr.com/116/brosta-ston-tafo-tou-archieglimatia-polemou-kardinaliou-stepinats.htm>). Η «άγιοποίηση» του Στέπινατς από τόν πάπα Ίωάννη - Παύλο Β', αλλά και ή «άγιοποίηση» του πάπα Ίωάννη - Παύλου Β' από τόν σημερινό πάπα Φραγκίσκο Α' αποτελούν ιδιαίτερα προκλητικές πράξεις για τους Όρθοδόξους και είναι χαρακτηριστικές περιπτώσεις άπώλειας των κριτηρίων τής αγιότητας.

Τά κριτήρια τῆς ἀγιότητος στήν Ὁρθόδοξη Παράδοση

Ποιά εἶναι, ὅμως, τά κριτήρια τῆς ἀγιότητος; Γιά τήν ἀκριβεία, ἡ ἀγιότητα, ὡς ἐνέργημα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό Ὅποιο «ὅπου θέλει πνεῖ» (Ἰω. 3,8), δέν ὑπόκειται σέ ἐξωτερικά κριτήρια. Τά κριτήρια, ἀλλά καί ἡ ἴδια ἡ ἐπίσημη διακήρυξη τῆς ἀγιότητος τῶν Ἁγίων ἀπό κάποια ἐκκλησιαστική ἀρχή (π.χ. ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο), σκοπό ἔχουν τήν προστασία τῶν ἀσθενέστερων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀπό περιπτώσεις ψευδαγίων, πεπλανημένων ἢ ἀπατεῶνων. Τέτοια κριτήρια ἢ προϋποθέσεις ἀγιότητος, τά ὅποια συνεκτιμοῦν συνήθως οἱ ἐκκλησιαστικές ἀρχές καί τά ὅποια πρέπει νά συνυπάρχουν, εἶναι:

α) Τό Βάπτισμα ἢ τό Μαρτύριο. Ἄν «ἐκτός Ἐκκλησίας δέν ὑπάρχει σωτηρία», τότε πολύ περισσότερο «ἐκτός Ἐκκλησίας δέν ὑπάρχει ἀγιότητα». Τό Βάπτισμα μᾶς εἰσάγει στήν Ἐκκλησία. Ὅμως, σέ περιπτώσεις ἀγίων Μαρτύρων, πού δέν ἔχουν βαπτιστεῖ, τό Μαρτύριο ἀντικαθιστᾷ τό Βάπτισμα.

β) Ὁ ἀνεπίληπτος βίος. Ἡ ἀπουσία μεγάλων ἀμαρτημάτων ἢ παθῶν καί ἡ παρουσία ἀρετῶν, μαρτυρούμενα ἀπό τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μέ ἀσφαλή τρόπο, ἀποτελοῦν προϋποθέσεις ἀγιότητος.

γ) Ἡ ὀρθή πίστη. Ἡ ἀγιότητα εἶναι ἐπακόλουθο ἢ ἀποτέλεσμα τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἀφοῦ σκοπός τῆς πίστεως εἶναι νά ὀδηγήσει στή σωτηρία καί στήν ἀγιότητα. Κατά συνέπειαν, ὅπου ἀπουσιάζει ἡ ὀρθή πίστη, ὅπου ὑπάρχει αἵρεση καί πλάνη, δέν ὑπάρχει ἀγιότητα, ἀκόμη κι ἂν κάποιος ἐπιτελεῖ «θαύματα». Τήν ἐποχή τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (680-681) ζοῦσε στήν Κωνσταντινούπολη ὁ Πολυχρόνιος, ἕνας Κληρικός μέ φήμη μεγάλου Ἁγίου καί θαυματουργοῦ. Παραδόξως, ὅταν ἐμφανίστηκαν οἱ αἰρέσεις τῆς ἐποχῆς, ὁ Πολυχρόνιος τάχθηκε μέ τό μέρος τῶν αἰρετικῶν. Ἐμφανίστηκε, λοιπόν, στή Σύνοδο, ἰσχυριζόμενος ὅτι μπορεῖ νά ἐπικυ-

ρώσει τήν πίστη - πλάνη του μέ «ἔργο» (θαῦμα). «Τί εἶδους ἔργο»; ρώτησε ἡ Σύνοδος. «Μέ ἔργο νεκροῦ», ἀπάντησε ἐκεῖνος. «Μπορῶ νά προσευχηθῶ μπροστά σέ νεκρό καί νά ἀναστηθεῖ!» «Εὐχαρίστως», εἶπε ἡ Σύνοδος, «ἀλλά, αὐτό νά γίνεῖ δημοσίως, ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ». Ἔτσι καί ἔγινε, ἀλλά περνοῦσε ὁ χρόνος καί ὁ νεκρός δέν ἀνασταίνονταν. Καί ὁ Λαός, ἀντιλαμβάνόμενος τήν πλάνη, ἄρχισε νά κραυγάζει: «Τῷ νέῳ Σίμωνι ἀνάθεμα. Πολυχρονίῳ λαοπλάνῳ ἀνάθεμα!» (Mansi, *Sacrorum Consiliorum nova et amplissima collectio*, τ. XI, στ. 608-609).

δ) Τά θαύματα ἢ τά ὑπερφυσικά χαρίσματα. Ἡ ἀγιότητα ἐκδηλώνεται μέ θαύματα ἢ μέ ὑπερφυσικά χαρίσματα, τά ὅποια δέν ἀρκεῖ νά εἶναι μόνο ἕνα ἢ δύο, ἀλλά τό πλῆθος τῶν θαυμάτων μαρτυρεῖ γιά τήν παρουσία τῆς Ὡστόσο, τό παραπάνω παράδειγμα δείχνει πῶς ὅ,τι προέχει δέν εἶναι ἡ ὑπαρξη, ἀλλά ὁ ἔλεγχος τῆς γνησιότητος τῶν θαυμάτων. Θαῦμα δέν εἶναι ὅ,τι ἐντυπωσιάζει ἢ προκαλεῖ θαυμασμό, γιατί ὑπάρχουν καί ψευδοθαύματα, κακότροπες ἀπομιμήσεις γνήσιων θαυμάτων, φαινόμενα ἐντυπωσιακά, πού γίνονται μέ τήν ἐνέργεια τοῦ διαβόλου. Ἡ Ἁγ. Γραφή τά ἀποκαλεῖ «σημεῖα καί τέρατα ψεύδους» (Β' Θεσ. 2,9), ἐκ τῶν ὁποίων κάποια εἶναι ὄντως «μεγάλα» (Ματθ. 24,24). Αὐτά δέν ἀποτελοῦν πραγματικές ὑπερβάσεις τῶν νόμων τῆς φύσεως, ὅπως τά γνήσια θαύματα, ἀλλά εἶναι φυσικές ἐνέργειες τοῦ διαβόλου. Τά «σημεῖα τοῦ ψεύδους» ἐντοπίζονται συγκρινόμενα μέ τά γνήσια θαύματα, πού καταγράφονται στήν Ἁγ. Γραφή καί στούς βίους τῶν μεγάλων Ἁγίων. Συνήθως, τά θαύματα συνδυάζονται μέ ὑπερφυσικά χαρίσματα, ὅπως ἡ προφητεία, ἡ διόραση, τό χάρισμα τῶν ἰαμάτων κ.ἄ. Καί ἐδῶ προέχει ὁ ἔλεγχος τῆς γνησιότητος τῶν χαρισμάτων, ἀφοῦ γιά κάθε γνήσιο χάρισμα ὑπάρχει ἡ ἀντίστοιχη ἀπομimήσή του. Ὑπάρχουν οἱ «ψευδοπροφήται», οἱ «ψευδοδιδάσκαλοι» (Β' Πέτρ. 2,1), οἱ ψευδοθεραπευτές κ.λπ. Καί ἐδῶ ἄς ἐφαρμόζεται ἡ προτροπή τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου: «δοκιμάζετε (ἐξετάζετε) τά πνεύματα (πνευματικά φαινόμενα), ἂν εἶναι ὄντως ἀπό τόν Θεό» (Α' Ἰω. 4,1).

ε) Ἡ ἀναγνώριση ἀπό τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Στήν Ὁρθόδοξη Παράδοση, ὅπως καί στήν ἀρχαία Ἐκκλησία, οἱ Ἅγιοι πρῶτα ἀναγνωρίζονται αὐθόρμητα ἀπό τόν Λαό τοῦ Θεοῦ, καί ἔπειτα ἀπό κάποια ἐκκλησιαστική ἀρχή. Προέχει σαφῶς ἡ «συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας», τῆς ὁποίας κάθε πιστός ὀφείλει νά εἶναι φορέας. Κάθε πιστός ὀφείλει νά διαθέτει τά πνευματικά αἰσθητήρια, ὥστε νά ἀντιλαμβάνεται τούς Ἅγίους, γι' αὐτό οἱ ἀγιομάχοι (ὄσοι πολέμησαν Ἅγίους, ἀκόμη καί πρῖν αὐτοῖ ἀναγνωριστοῦν ἐπίσημα) θεωροῦνται βαρύτερα ἀμαρτάνοντες στήν Ὁρθόδοξη Παράδοση. Οἱ ἐκκλησιαστικές ἀρχές πάντα συνεκτιμοῦν τό ἂν ὁ Λαός προβαίνει αὐθόρμητα, ἀβίαστα καί ἐλεύθερα σέ ἐκδηλώσεις τιμῆς πρός κάποιο πρόσωπο, ἂν ζητεῖ τίς μεσιτεῖες του, ἂν καταφεύγει σ' αὐτό διά τῶν προσευχῶν του. Εἶναι σαφές, ὅτι ἡ ἀγιότητα δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἀναγνώριση κάποιας ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἀλλά εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος ἀναδεικνύει τούς Ἅγίους Του, οἱ δέ Ἅγιοι εἶναι ἐξ ἴσου Ἅγιοι τόσο μετά τήν ἐπίσημη ἀναγνώρισή τους, ὅσο καί πρῖν ἀπ' αὐτήν.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΔΙΡΕΣΙΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΙΡΕΣΕΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ - ΕΚΔΟΤΗΣ:
ΙΕΡΕΥΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΙΑΣ
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ
221 00 ΤΡΙΠΟΛΙΣ, ΤΗΛ: 2710-222286

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
MATRIX DESIGN, ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 9, 221 00 ΤΡΙΠΟΛΙΣ

ΕΝΙΣΧΥΣΑΤΕ
ΤΟ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ:
510-002101-158623